

'The Goldberg Variations'

MICHEL VANDEVELDE /
PLATFORM K

De 'Goldberg variaties' gezien door de lens van de democratie

Mia Vaerman

Gezien op 20 januari 2022
CC Brugge

Het volle uur kaapte Oskar Stalpaert de aandacht in 'The Goldberg Variations'. Daarmee deed hij exact waar Michiel Vandeveldde op uit was met zijn Bach-choreografie: dans bevrijden van de vermaledijde professionalisering van de laatste tien jaar. Twee geschoolde dansers, waaronder Vandeveldde zelf, moesten zich stevig verweren tegenover de uitstraling van de niet-geschoolde danser met het syndroom van Down. Hij is het die in mijn herinnering blijft nazinderen.

30 JANUARI 2022

Wat altijd weer fascineert bij choreograaf Michiel Vandeveldde is hoe hij dansen in elk werk verweeft met (maatschappelijk) denken. Elke danser en choreograaf denkt, natuurlijk. Maar eenmaal op de bühne wordt dat denken een doen - of een dansen.

Niet bij Vandeveldde. Koppig en consequent zet hij beide tegelijk in scène en op de dansvloer. Ook in deze 'The Goldberg Variations'. Afgelopen donderdag werd deze voorstelling twee jaar na z'n creatie weer opgevoerd. Het is de start van een nieuwe tournee.

Die titel verwijst uiteraard in de eerste plaats naar een compositie van Johann Sebastian Bach. Daarin volgen dertig briljante variaties op één aria voor klavecimbel elkaar op. Later werd die muziek vaak op pianoforte uitgevoerd. De Canadese componist Glenn Gould deed dat zelfs twee keer.

Je zou zuivere dans verwachten op die strakke, bijna mathematische barokmuziek. Niet dus. Zonder verpinken vlecht de choreograaf politiek en artistiek activisme doorheen de danslijnen. Vandeveldde vat 'The Goldberg Variations' op als 'een reflectie over de staat van de dans vandaag, over de staat van de democratie, over het verleden en de toekomst, en over verschillende vormen van lichamelijke'. Dat lees je op de website van Platform K.

Het klinkt als een manifest, want dat dansgezelschap leidt dansers met fysieke en mentale beperkingen op om door te stromen naar professionele dansvoorstellingen. In deze productie is het Oskar Stalpaert die vandaaruit meedanst en (zeer goed) begeleid wordt.

Maar waarom zou je die 'democratisering' willen verbinden met de muziek van Bach? Om dat te begrijpen moet je weten dat Michiel Vandevelde teruggreep naar de legendarische reeks improvisaties die de Amerikaanse danser-choreograaf Steve Paxton tussen 1984 en 1992 bracht op die muziek in de interpretaties van de al even legendarische Glenn Gould. De titel 'The Goldberg Variations' verwijst dus evenveel naar Paxton als naar Bach!

Als tiener zag Vandevelde de video die Walter Verdin puurde uit dertien uur filmopnames ervan. Het resulteerde in een iconische dansfilm van vierenvijftig minuten. Paxton boeide Vandevelde echter ook om een andere reden. Hij ziet Paxton als de choreograaf die dans wilde democratiseren, zodat iedereen kon participeren, ook wie geen klassieke opleiding genoten had.

Veertig jaar later kijkt Vandevelde hoe het met die democratisering afliep.

Veertig jaar later kijkt Vandevelde hoe het met die democratisering afliep. Hij zet Paxtons bewegingen terug op de planken, maar nu samen met de Chileense Amanda Bcharmelo (aanvankelijk de zwarte danseres Audrey Merilus), Oskar Stalpaert, en zichzelf - voor het eerst in vijf jaar staat de choreograaf zelf weer op de bühne.

In deel één staat de herinterpretatie voorop van Paxtons improvisatie (let wel: zoals Vandevelde die dus zag, op Verdins video). Ieder van de dansers brengt eigen dansmateriaal aan en de anderen volgen hem of haar om beurt. Een simpele werkwijze, maar met Stalpaert krijgt dat iets verrassends, omdat ook zijn ongeunstelde bewegingen meetellen.

In het tweede deel komen Youtube en Tiktok-filmpjes en -bewegingen erbij die een nog hedendaagser danstaal toevoegen. Achter en voor op het scherm projecteert Vandevelde tussendoor protestbeelden van vroeger en nu, én een grimmige compilatie van recente extremistisch politieke optochten. Niet bepaald een fraai beeld...

Wat op de dansvloer zelf gebeurt is gelukkig wel hoopvol. De choreograaf contrasteert doelbewust dominante systemen met nieuwe, sociale en culturele alternatieven. Een bewogen engagement.

Er is ook een belangrijk verschil met de improvisaties van Paxton. Hier speelt Philippe Thuriot de variaties live op accordeon. Hij speelt ze een stuk sneller en snoeit in het aantal herhalingen - barokke vrijheid! Dat maakt de uitvoering iets meer 'al attacò', zonder pauzes, waardoor ze compacter wordt. Het klinkt verrassend hedendaags en jawel - zeker door dat fluiten helemaal op het eind - alweer minder elitair.

Maar nog even terug naar Oskar Stalpaert. Stalpaert is sinds twee jaar danser bij Platform-K. Hij was korte tijd beroemd in Vlaanderen door een filmpje waarin hij danst op het stationsplein van Gent-Sint-Pieters - dat filmpje ging viraal. Verder speelde hij bij verschillende organisaties mee als acteur. De hele voorstelling hield Stalpaerts presence me bezig. Het viel me op dat mijn blik altijd naar hem

terugkeerde, omdat hij met zo'n gemak danste. Het plezier, niet van de perfectie, maar van het elan waarmee hij zich in de bewegingen gooide, was bevrijdend (ook voor mijn eigen lichaam en dansen).

Stalpaerts vitaliteit stond met volle kracht naast de virtuositeit van de afgetrainde dansers. Die van de weersomstuit zelf volop viruoots mochten loos gaan - ze hoefden zich niet in te houden, en deden dat ook niet. In plaats van met goedmoedigheid - en de ermee vermengde laatzinnigheid of het oude medelijden - keek ik met bewondering naar de manier waarop Stalpaert zijn danspartituur uitvoerde. Charisma is ook democratisch over de (dansende) mensen verdeeld.

Ook buiten het dansen tast Vandeveld in *The Goldberg Variations* het democratisch gehalte af binnen de wereld van de podiumkunsten. Voor en na de voorstelling komen de drie dansers groeten zonder de glitter en de parelmoeren kleuren van hun danspakjes. Ze introduceren zichzelf en geven kort een eigen visie op het werk. Een allesoverheersende, ware betekenis krijg je niet.

Ook daaruit spreekt meningsvrijheid. Wel zo fijn voor de toeschouwer, die zich op zijn beurt een eigen visie van de voorstelling kan permitteren. De mogelijkheden tot interpretatie en creatieve exuberantie zijn onbeperkt. En eens zo democratisch. Of zoals Vandeveld het, op het eind in een interview, door Hannah Arendt laat zeggen: 'Dit avontuur is alleen mogelijk wanneer er vertrouwen is in de mensheid. Een vertrouwen dat moeilijk te formuleren is, maar dat fundamenteel is, in wat menselijk is in alle mensen'.